

Tak for invitationen til at tale ved Danmarks Biblioteksforenings årsmøde.

Jeg har glædet mig til – for første gang som kulturminister – at møde jer bibliotekarer og lokale politikere, der arbejder for folkebibliotekernes vilkår. Og jeg har glædet mig til at fortælle jer om mine visioner for de danske folkebiblioteker.

Men lad mig starte med at gå lidt tilbage i tiden. Da jeg var skolelærer så jeg det som min vigtigste opgave at stimulere elevernes læselyst. Ikke kun deres læsevner, men deres *lyst* til at læse. Derfor tog jeg dem altid med på biblioteket. Det var det bedste sted at starte. Det var jo her, *bøgerne var*.

Man kan roligt sige, at bibliotekerne er anderledes i dag, end de var dengang. Bøgerne kan vi nu også få gennem andre kanaler – og til gengæld kan vi på bibliotekerne få en masse andet end bøger.

Der er dem, der siger, at bibliotekerne nu har et legitimeringsproblem. At digitaliseringen har gjort dem overflødige og at man i øvrigt skal passe på med at genopfinde forsamlingshuset eller borgerservice to gange.

For nogle kommentatorer står bibliotekerne – som en tvivler hos Kierkegaard – på kanten til "springet" ud på de 70.000 favne. Men de ved ikke helt, hvilken retning de skal springe i. Derfor er der fare for, at de snubler i stedet.

Den køber jeg ikke. Det er klart, at bibliotekerne ligesom mange andre institutioner bliver udfordret af digitaliseringen. Men bibliotekerne har været blandt de første til at gribe de nye muligheder og skabe endnu flere fordele for brugerne. Samtidig har de gjort meget for at forny det fysiske bibliotek.

For biblioteket har en mission, uanset om virkeligheden er digital eller analog. Og uanset om biblioteket møder borgerne gennem internettet eller i det fysiske rum.

Forfattere Merete Pryds Helle – der både skriver klassiske tekster og udtrykker sig digitalt – har sagt det bedre, end jeg kan:

"Biblioteket er det eneste sted i vores samfund, hvor alle kan komme uden at være inviteret, uden at skulle noget særligt. Det er udtryk for sandt demokrati. På biblioteket er viden, trykt og digital og af alle slags, tilgængelig for alle, og gennem biblioteket kan vi have en samtale med mennesker fra andre tider og andre steder. Dét synes jeg er stort".

Det synes jeg også, at det er. Stort, altså. Missionen er at være et sted for oplysning og dannelse, hvor alle er velkomne Et sted, hvor vi kan komme gennem

hele livet og få viden og inspiration til vores personlige, kulturelle og demokratiske dannelse.

Missionen var gyldig da de første folkebiblioteker kom til verden, og den vil være gyldig mange år frem.

Digitaliseringens muligheder skal bruges til at udvide biblioteket - ikke til at opløse det.

(...)

Det er ikke tilfældigt, at vi i Danmark har folkebiblioteker, folkeskoler og folkehøjskoler – for slet ikke at nævne folkekirker. De bygger på Grundtvigs tanker om, at det er en fælles folkelig opgave at danne hinanden til duelighed til livet. Altså til at være samfundsmenneske og verdensborger. Vores demokratiske tradition og værdier hviler på de tanker og de institutioner.

Dét gør biblioteket til én af kommunernes helt centrale kulturinstitutioner.

Ændringerne i medietyper rokker *ikke* ved bibliotekernes overordnede formål. Derfor er det fysiske biblioteksrum vigtigt at bevare, for det er i sidste ende det fysiske rum, der gør biblioteket til et *fælles* sted.

De fysiske rum er ikke støvede og kedelige. De er krumtappen i det moderne bibliotek.

For at illustrere, hvad jeg mener, vil jeg nu tage jer med til en dag på et godt folkebibliotek et sted i Danmark – som jeg forestiller mig den forløber. Her sker der nemlig så meget i løbet af en hel dag, at støvet slet ikke får mulighed for at samle sig. Og så nævner jeg endda kun de publikumsrettede aktiviteter.

Vi starter om morgenen. Bibliotekarerne møder, og dagens danske og internationale aviser er lagt ud til læsning. De bliver læst flittigt, så de efter en lang dag er godt krølledede. Og plettede med kaffe fra bibliotekets nye café.

I løbet af formiddagen er der også gang i borgerservice på biblioteket. Her kan man bestille pas, NemID og kørekort – og få hjælp med at finde rundt i den digitale virkelighed.

Vi er jo en del, der ikke har fået iPad og internet ind med modermælken. Men man kan godt finde ud af det, hvis man anstrenger sig – og får den rette hjælp. Den kan man få på biblioteket.

Som det sidste nye på it-området tilbyder bibliotekerne i samarbejde med Erhvervsstyrelsen basal it-hjælp til mindre virksomheder. Jeg forestiller mig, at bibliotekerne som sidegevinst får nogle brugere ind, som I normalt ikke ser. Og de får nogle værdifulde erfaringer om samarbejde på tværs af offentlige myndigheder.

Nu åbner biblioteket for de yngste brugere. Det regner udenfor, så børn og pædagoger må stille deres gummistøvler, så de kan dryppe af, mens "Moster Zilette" optræder med sange og teater fra da moster var barn.

Selvom børnene ikke selv kan læse, er det vigtigt, at de får et fortroligt forhold til litteratur. Derfor er det mit ønske, at folkebiblioteket og folkeskolen udvikler et endnu tættere samarbejde end i dag.

Den nye folkeskolereform forpligter skolerne til et samarbejde med det omgivende samfund. Her vil folkebiblioteket være en meget væsentlig partner.

Om eftermiddagen – efter skole og arbejde – summer biblioteket igen af aktivitet. Kl. 17 åbner biblioteket op for to timers lektiehjælp, hvor elever kan få hjælp til matematikkens byggesten eller de engelske verber.

Den fysiske og digitale lektiehjælp er gode eksempler på, hvordan bibliotekerne i partnerskab og med frivillige løser vigtige samfundsmæssige opgaver.

Det gælder også i de medborgercentre, som er blevet etableret på en række biblioteker i udsatte boligområder. Her har partnerskaberne betydet, at bibliotekerne kan tilbyde jobsøgning, sprogcafé, romanlæseklub og sundhedsrådgivning. Det er imponerende.

Hen på aftenen bliver biblioteket til et kulturhus. I aften er der "Digterstemmer og Digterlommer" hvor tre unge digtere læser højt og kommer med læseanbefalinger. Så kan man selv gå på lyrikjagt bagefter.

Når klokken bliver over 18 er de fleste ansatte på biblioteket i øvrigt gået hjem. Men der er stadig adgang til at låne og aflevere bøger. Folk kan godt lide at have friheden til at gå på biblioteket uden for de normale åbningstider og det får de med de åbne biblioteker. I 2012 har der været en stejl vækst fra omkring 80 til knap 160. Og bøgerne bliver jo ikke dårligere af at blive udlånt kl. 22 i stedet for kl. 16.

På vores lille bibliotek et sted i Danmark er det blevet aften, og det fysiske bibliotek er lukket for i dag. Men det digitale bibliotek har stadig åbent. På Filmstriben kan se en film i sofaen, og på Bibzoom og emusik.dk kan man få inspiration til nye lytteoplevelser.

Man kan også låne sin godnatlæsning på eReolen. Og det var der rigtig mange der gjorde i 2012. I alt omkring 800.000 "downlån" blev det til. Det er da bibliotek til tiden.

Den positive udvikling på de digitale område skulle gerne fortsætte. Som I ved, har Kulturministeriet sammen med KL etableret Danskernes Digitale Bibliotek, som skal varetage fælles interesser på det digitale område. Vi har nu et bemanded sekretariat, og jeg er sikker på, at 2013 bliver året hvor bibliotekerne for alvor ser mulighederne i at tilslutte sig Danskernes Digitale Bibliotek,

De nye tilbud og nye materialer er bibliotekernes svar på de ændrede betingelser i samfundet. Rammerne varierer naturligvis fra kommune til kommune og de bliver ikke altid fastlagt uden sværdslag. Men når alt kommer til alt, så er bibliotekerne tro mod deres formål om at være et sted for oplysning og dannelse.

Tak for jeres store indsats. Og tak for jeres opmærksomhed. Jeg deltager gerne i debatten efterfølgende.